

УДК 378.016:78

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Пащенко І. М.

У статті розглянуто сутність інформаційної компетентності. Проаналізовано провідні підходи формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя у процесі вивчення музичної інформатики. Представлено зміст головних понять: "компетентність" та "компетенція".

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, інформаційна компетентність, майбутні вчителі, професійна підготовка.

В статье рассмотрена сущность информационной компетентности. Проанализированы ведущие подходы формирования информационной компетентности будущего учителя в процессе изучения музыкальной информатики. Представлено содержание основных понятий: "компетентность", "компетенция".

Ключевые слова: компетентность, компетентностный подход, информационная компетентность, будущие учителя, профессиональная подготовка.

The author considers the essence of information competence, analyzes the main approaches to the formation of information competence in future teachers in the process of studying musical informatics, and presents the content of the basic concepts – "competence" and "competency".

Key words: competence, competency approach, information competence, future teachers, professional training.

Постановка проблеми. В умовах реформування української освіти в контексті Болонського процесу особливої актуальності набуває проблема компетентнісного підходу в процесі професійної підготовки.

Процес професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва неодмінно включає формування інформаційної компетентності, що виявляється в готовності і здатності фахівця використовувати засоби і можливості сучасних інформаційних технологій.

Професійна готовність майбутніх вчителів музичного мистецтва до активного та ефективного використання засобів інформаційних технологій набуває особливої актуальності, оскільки стратегія розвитку суспільства безпосередньо пов'язана з інтенсифікацією процесу впровадження прогресивних технологій в усі сфери діяльності людини. Законами України "Про Концепцію Національної програми інформатизації" [4], "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки" в перспективі до 2020 року [5] та Указом Президента України "Про Національну доктрину розвитку освіти" [3] було окреслено основні шляхи модернізації вітчизняної освіти через запровадження інформаційних технологій.

Ефективне використання засобів інформаційних технологій у сфері музичного мистецтва вимагає від музиканта знань, умінь і навичок роботи зі звуком і мультимедіа, відображає мотивацію виконуваної діяльності, націленість на самостійне здійснення різних операцій з обробки звуку, здатність критично ставитися до поширюваної інформації. Все це безпосередньо пов'язане з поняттям "інформаційна компетентність".

Актуальність обраної теми пов'язана зі слабкою розробленістю в наукових доробках тематики формування інформаційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в професійній освіті в Україні.

Аналіз досліджень і публікацій. Для вирішення проблеми ефективного формування інформаційної компетентності музиканта важливе теоретичне і практичне значення мають дослідження Н. Витківської, Т. Дмитрієва, С. Панюкова, Е. Полата. Вивченню проблеми компетентнісного підходу в системі вищої освіти присвячено

праці А. Волкової, О. Волошиної, Н. Глузмана, І. Зимньої, В. Байденка, В. Громового, О. Демчук, І. Єфименко, О. Онопрієнко, В. Лугового, А. Маркової, Н. Радіонова, А. Ракова, С. Сисоєвої, О. Спіріна. Застосування інформаційних технологій у професійній діяльності стало предметом розгляду в працях А. Алексюк, В. Беспалько, Ю. Барановського, І. Готської, Т. Льовиної, В. Олійника, І. Роберта, С. Удалова та інших вчених. Проблеми застосування інформаційних технологій у сфері музичного мистецтва висвітлено у дослідженнях В. Белунцова, А. Бондаренка, І. Горбунової, Л. Джуманової, А. Левіна, Р. Петеліна, Ю. Рагса, Г. Тарасової, А. Харуто та ін.

Проблема цілісної системи формування інформаційної компетентності з урахуванням особливостей музичних спеціальностей на сьогоднішній день залишається нерозв'язаною.

Незважаючи на широке вживання поняття "інформаційна компетентність", до теперішнього часу воно не має чіткого й однозначного визначення в педагогіці. Уточнення суті даного поняття проведено на основі аналізу понять "компетенція" та "компетентність".

Метою статті є визначення провідних підходів у формуванні інформаційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки.

Зміни, які відбуваються на сьогодні у сфері професійної освіти, повинні бути орієнтовані на вироблення якісно нової моделі підготовки кваліфікованих фахівців професійної діяльності в умовах інформаційного високотехнологічного суспільства, формування у них абсолютно нових, необхідних для цих умов, особистих якостей і навичок, інтегрованих в освітні результати.

Майбутні вчителі музичного мистецтва для успішного виконання функцій концертмейстера, диригента, сольного виконавця, аранжувальника музичного твору, повинні володіти не тільки необхідними знаннями у своїй професійній галузі, але й бути професійно-компетентними.

Однією із найважливіших ключових компетентностей майбутніх вчителів музичного мистецтва дослідники виділяють інформаційну компетентність.

На сьогоднішній день поняття "інформаційна компетентність" не має чіткого визначення. Уточнення даного поняття ми проведемо на основі аналізу понять "компетентність" та "компетенція".

Компетентність – це інтегративна якісна характеристика особистості, яка включає в себе різноманітні компетенції (знання, уміння, навички, досвід) у поєднанні з емоційно-ціннісним ставленням, мотиваціями, особистісними характеристиками та розгорнутою рефлексією, що дозволяє особі ефективно діяти та вирішувати особистісні та суспільні завдання, які виникають у процесі життєдіяльності.

Компетенція – структурний компонент компетентності, що включає в себе знання, уміння, навички, які формуються в процесі безпосереднього навчання особистості, отримання досвіду, життя взагалі та є оцінною характеристикою особи, яку можна визначити шляхом проведення тестувань. Схожість даних понять не є випадковістю, адже вони походять від одного джерела: *competentia* (від лат.) – узгодженість, відповідність, а *compeo* – відповідати, бути гідним, здатним.

Становлення інформаційної компетентності відбувається під час навчання (у межах вивчення відповідних дисциплін, що безпосередньо не пов'язані з поняттям інформації), під час здійснення професійної діяльності, реалізації індивідуальної інформаційної діяльності, а також під час самоосвіти в навчально-виховному процесі [2].

Формування інформаційної компетентності здійснюється за допомогою цілої низки факторів, одним із яких є зміст освіти, що містить у собі не тільки перелік навчальних предметів, але й професійні навички та вміння, що формуються в процесі оволодіння предметом. Так, вивчення студентами дисципліни "Музична інформатика" сприятиме формуванню інформаційної компетентності.

Інформаційна компетентність музиканта – інтегративна якість особистості, що виявляється в здатності і готовності музиканта реалізовувати знання та вміння в галузі інформаційних технологій роботи зі звуком та мультимедіа у процесі професійної підготовки [1].

Інформатика як прикладна дисципліна здатна ознайомити студента-музиканта з сучасними інформаційними технологіями, які застосовуються в його професійній

діяльності. Нова міждисциплінарна сфера професійної діяльності, пов'язана зі створенням та застосуванням спеціалізованих музичних програмно-апаратних засобів, вимагає певних знань і умінь як у музичній сфері, так і в галузі інформатики.

Курс музичної інформатики для студентів напряму підготовки 6.020204 "Музичне мистецтво" висуває наступні завдання:

- професійне вдосконалення майбутніх музикантів, розвиток їх професійної ерудиції;

- вироблення професійних знань, умінь і навичок у використанні інформаційних технологій, формування готовності до освоєння і застосування інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності;

- формування уявлень щодо застосування знань, умінь та навичок у сфері інформаційних технологій;

- вивчення основних інформаційних технологій;

- включення студентів у творчу роботу, що дозволяє максимально використовувати можливості інформаційних технологій.

У галузі інформатики майбутній вчитель повинен:

- володіти основами комп'ютерної грамотності, нотного набору;

- працювати з програмами цифрової обробки звуку;

- орієнтуватися в частій зміні комп'ютерних програм;

- знати способи використання комп'ютерної техніки у сфері професійної діяльності, найбільш вживані комп'ютерні програми для запису нотного тексту, основи MIDI-технологій.

У зв'язку з цим у програму курсу включені наступні теми:

- введення в музичну інформатику. Архітектура сучасного мультимедійного комп'ютера і його основні можливості роботи зі звуком;

- звук та передача інформації;

- історія розвитку електромеханічних музичних інструментів XIX–XX ст.;

- нотні редактори. Технологія набору і редагування нотного тексту. Підготовка до друку нотних видань;

- звукові редактори. Технологія запису, обробки та редагування цифрового звуку на комп'ютері;

- програмні MIDI-аранжувальники. Технологія створення і редагування MIDI-аранжування;

- створення музичних бібліотек;

- цифровий електромузичний інструментарій у навчально-виховному процесі;

- інформаційно-комунікаційні технології у сучасній музичній освіті.

Під час вивчення курсу "Музична інформатика" інформаційна компетентність майбутніх вчителів музичного мистецтва має формувати знання, уміння, навички, здатності у таких площинах: загальній, загальнопедагогічній, предметній. Загальна складова інформаційної компетентності включає: основні відомості про устаткування ПК, правила техніки безпеки, основи роботи на комп'ютері, до яких входять відомості про основні програмні засоби (текстові редактори, музичні редактори, бази даних, робота в мережах). Загальнопедагогічна складова охоплює роботу з програмними пакетами загальнонаукового призначення, педагогічними програмними засобами, методику застосування комп'ютерних технологій у навчальному процесі. До предметної складової входять такі основні комп'ютерні технології для підтримки професійної діяльності музиканта: готові програмні засоби (електронні підручники, енциклопедії, посібники, словники тощо); нотні редактори (Finale, Sibelius та MuseScore); звукові редактори (Sound Forge, Adobe Audition та Wave Lab) та програми MS Office (Word, Power Point, Microsoft Publisher, Excel); інтернет-ресурси; соціальні сервіси Інтернету. У результаті професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва ОКР "бакалавр" має бути сформована інформаційна компетентність як сукупність знань щодо: використання таких програм, як музичні нотні та звукові редактори; інформаційних сервісів: WWW, електронної пошти, електронних конференцій, IRC, електронних бібліотек; психолого-педагогічних засад використання комп'ютерних технологій.

Висновки. Таким чином, формування інформаційної компетентності майбутніх музикантів забезпечується в результаті:

1) вивчення загальних властивостей звуку, методів і систем для його створення, обробки, зберігання, передачі та розподілу за допомогою технічних та програмових засобів інформатизації;

2) дослідження процесів перетворення звуку і на основі цих досліджень розробки відповідних теорій, моделей, методів і алгоритмів, які застосовуються на практиці;

3) вивчення інформаційних технологій, які застосовуються в діяльності музиканта: введення / виводу, запису, зберігання, обробки, передачі звукових даних; підготовки графічного оформлення звукових даних у вигляді нот на нотному стані; навчання музики; управління звучанням електронних інструментів.

У результаті сформованості інформаційної компетентності, учитель музичного мистецтва має володіти певними вміннями: працювати з музичними нотними та звуковими редакторами; опрацьовувати електронні документи; створювати мультимедійні презентації; розташовувати особисті науково-методичні розробки в мережі Інтернет; використовувати комп'ютер при розв'язуванні практичних задач; працювати в навчальних комп'ютерних програмах; конструювати електронні навчальні матеріали; використовувати інформаційні технології для оцінювання результатів навчання.

Перспективи подальших розвідок. Подальших досліджень потребує розробка методики формування інформаційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення навчальної дисципліни "Музична інформатика".

Література

1. Ложаква Е. А. Формирование информационной компетентности будущих музыкантов в процессе обучения информатике : автореф. дисс. ... на соиск. учен. степ. канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теория и методика обучения и воспитания (информатика)" / Ложаква Елена Анатольевна. – М., 2012. – 23 с.

2. Миронова О. І. Формування інформаційної компетентності студентів як умова ефективного здійснення інформаційної діяльності [Електронний ресурс] // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – 17 (204). – Режим доступу:

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2010_17_1/20.pdf. – Назва з екрана.

3. Національна доктрина розвитку освіти : затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347/2002. – К. : Шкільний світ, 2002.

4. Про Концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 4 лютого 1998 року № 75/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27. – Ст. 182.

5. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 9 січня 2007 року № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – Ст. 102.